

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av räddningslagen och lagen om Räddningsinstitutet

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av räddningslagen och lagen om Räddningsinstitutet (RP 184/2022 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Förvaltningsutskottet (FvUB 41/2022 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räddningslagen (379/2011) 2 a § 1 mom., 6 § 1 mom., 17 §, 27 § 4 mom., rubriken för 31 § samt 31 § 2 mom., 34 §, 35 § 3 mom., rubriken för 36 §, 36 b § 1 mom., 37 § 2 mom., 45 och 53 §, 54 § 1 mom., 81 § 1 mom., 89 § 2 mom. 3 och 10 punkten, 93 § 1 mom., 94 § 1 mom., 97 § och 104 § 1 mom.,

av dem 2 a § 1 mom., 27 § 4 mom., 81 § 1 mom. och 104 § 1 mom. sådana de lyder i lag 616/2022, 6 § 1 mom., rubriken för 31 § samt 31 § 2 mom., 35 § 3 mom., 36 b § 1 mom. och 89 § 2 mom. 3 och 10 punkten sådana de lyder i lag 1353/2018, den finska språkdräkten i 17 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1353/2018, 34 § sådan den lyder i lagarna 1353/2018 och 616/2022 och 93 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1078/2018, samt

fogas till lagen en ny 23 a och en ny 31 a §, till 36 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 616/2022, ett nytt 4 mom., till 47 §, sådan den lyder i lagarna 1353/2018 och 616/2022, nya 2 och 3 mom., varvid de nuvarande 2—5 mom. blir 4—7 mom., till 57 §, sådan den lyder i lag 1353/2018, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 63 §, sådan den lyder i lag 1078/2018, ett nytt 2 mom., till lagen en ny 81 a §, till 89 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 1353/2018 och 1166/2019, en ny 11 punkt, till 95 § ett nytt 2 mom. och till 98 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *räddningsväsende* ett uppgiftsområde som består av förebyggande av eldsvådor och andra olyckor samt av räddningsverksamhet,

2) *räddningsverksamhet* brådsakande uppgifter som syftar till att rädda och skydda människor, egendom och miljön när en olycka är överhängande eller inträffar samt till att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan,

3) *utrymning* brådsakande evakuering av människor och egendom som sker på beslut av räddningsmyndigheten på grund av eldsvåda eller någon annan olycka eller av överhängande risk för dessa,

4) *befolkningsskydd* fullgörande av humanitära uppgifter under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 punkten i beredskapslagen i syfte att skydda civilbefolkningen mot faror i samband med fientligheter eller katastrofer och hjälpa civilbefolkningen att övervinna de direkta verkningarna av dessa samt att tillgodose de nödvändiga förutsättningarna för civilbefolkningens överlevnad,

5) *räddningsverk* den organisation inom välfärdsområdet som ansvarar för den egna produktionen av tjänster som hör till räddningsväsendets uppgiftsområde,

6) *avtalsbrandkår* frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår och militärbrandkår som hör till räddningsväsendets system och som har slutit ett avtal med välfärdsområdet om utförande av uppgifter som hör till räddningsverksamheten,

7) *samarbetsområde för räddningsverksamheten* ett sådant område som avses i 35 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021),

8) *räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten* ett räddningsverk i ett i 34 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård avsett välfärdsområde där det finns ett universitetssjukhus.

6 §

Att göra upp öppen eld

Öppen eld får inte göras upp under den tid för vilken Meteorologiska institutet har utfärdat varning för terrängbrand, eller om förhållandena på grund av torka eller vind eller av någon annan orsak är sådana att risken för terrängbrand eller annan eldsvåda är uppenbar. Med öppen eld avses lägereld eller annan motsvarande användning av eld, som kan leda till att elden sprider sig längs marken eller på grund av gnistbildning.

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

17 §

Brandvarnare

Ägaren till en byggnad är skyldig att se till att bostaden förses med ett tillräckligt antal brandvarnare eller andra anordningar som så tidigt som möjligt upptäcker en begynnande eldsvåda och varnar dem som finns i bostaden.

Ägaren till en byggnad ska se till att brandvarnarna och andra anordningar som avses i 1 mom. hålls i funktionsdugligt skick. Den som bor i en lägenhet ska utan dröjsmål meddela ägaren om fel på en brandvarnare eller annan anordning.

I inkvarteringslokaler samt i vårdinrättningar och service- och stödboende som avses i 18 § har verksamhetsidkaren den skyldighet som ägaren till en byggnad har enligt 1 och 2 mom.

Ägaren till en byggnad eller dennes representant har rätt att få tillträde till en lägenhet, när det är nödvändigt för uppfyllandet av en skyldighet som anges i denna paragraf. Besöket i lägenheten ska ordnas inom rimlig tid och vid en tidpunkt som passar lägenhetsinnehavaren, om inte arbetet är brådskande eller av en sådan art att det kräver något annat.

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om antalet sådana brandvarnare och anordningar som avses i 1 och 3 mom. och deras placering och funktion.

4 kap.

Ansvar för räddningsväsendets uppgifter

23 a §

Delegationen för civil beredskap

För planering, utveckling och uppföljning av räddningsväsendet bistår inrikesministeriet av en delegation för civil beredskap. Delegationen kan ha sektioner.

Närmare bestämmelser om delegationens uppgifter, sammansättning, mandatperiod och sektioner utfärdas genom förordning av statsrådet.

27 §

Uppgifter för välfärdsområdets räddningsväsende och för räddningsverket

Välfärdsområdet kan dessutom producera de tjänster som hör till räddningsverksamheten enligt 32 § i denna lag genom att skaffa dem av avtalsbrandkårer eller andra sammanslutningar som är verksamma inom räddningsbranschen på det sätt som föreskrivs i lagen om välfärdsområden.

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

31 §

Ansvar för spaning efter skogsbränder och utfärdande av varning för terrängbrand

Meteorologiska institutet ska utfärda varning för terrängbrand för områden där den torra markytan och väderleksförhållandena bedöms medföra uppenbar fara för terrängbrand. Meteorologiska institutet ska se till att information om varningen sprids i behövlig omfattning.

31 a §

Lägesbildsverksamhet

Räddningsväsendets myndigheter ska för beredskapen för räddningsverksamhet, regleringen av beredskapen inom räddningsväsendet och tryggandet av produktionen av tjänster inom räddningsväsendet ordna lägesbildsverksamhet.

Inrikesministeriet svarar för ordnandet av den riksomfattande lägesbildsverksamheten inom räddningsväsendet i samverkan med det välfärdsområdes räddningsverk som svarar för ordnandet av den riksomfattande lägesbilden för räddningsväsendet i välfärdsområdena.

Regionförvaltningsverken stöder inrikesministeriet i den uppgift som föreskrivs i 2 mom.

Bestämmelser om samlandet av de riksomfattande och regionala arrangemangen för läges- och ledningscentraler till större helheter som ordnas av ett eller flera välfärdsområden finns i 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet.

Räddningsverket svarar för ordnandet av välfärdsområdets lägesbildsverksamhet inom räddningsväsendet i samverkan med de övriga räddningsverken i samarbetsområdet för räddningsverksamheten.

Närmare bestämmelser om lägesbildens innehåll och sammanställande, analys, upprätthållande och distribuering av den får utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

34 §

Ledning av räddningsverksamhet

Räddningsledare är räddningsmyndigheten i det välfärdsområde där olyckan eller tillbudet har uppstått, om inte något annat har avtalats med stöd av 8 kap. i lagen om välfärdsområden eller föreskrivits med stöd av 5 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet. Räddningsverksamheten kan dock tillfälligt ledas av någon annan som är anställd hos välfärdsområdets räddningsverk eller av någon som hör till en avtalsbrandkår till dess att den behöriga räddningsmyndigheten tar över ledningen av verksamheten. Räddningsledaren utför denna uppgift under tjänsteansvar.

Vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor på öppen fjärd på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon tillsätts räddningsledaren dock av Gränsbevakningsväsendet.

I ett samarbetsområde övertar räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsväsendet ledningen av en situation, om det är nödvändigt för att samordna räddningsverksamheten i samarbetsområdet.

Inrikesministeriets räddningsmyndighet kan överta ledningen av en situation, om det är nödvändigt på grund av de riksomfattande arrangemang som behövs eller på grund av av olyckans art

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

eller omfattning. Inrikesministeriets räddningsmyndighet ansvarar i sådana fall för uppdateringen av lägesbilden och för samordningen av verksamheten. Inrikesministeriets räddningsmyndighet har dessutom rätt att ge order om räddningsverksamheten och att bestämma om räddningsledaren och dennes verksamhetsområde.

Om det behövs för att klarlägga det ansvar och de befogenheter som olika myndigheter och aktörer har, ska räddningsledaren fatta ett uttryckligt beslut om inledande eller avslutande av räddningsverksamhet. Berörda myndigheter och parter ska underrättas om beslutet så snart som möjligt. Vid behov eller på begäran ska beslutet bekräftas skriftligt. Bestämmelser om räddningsledarens beslut att avsluta räddningsverksamhet i anslutning till efterröjning och efterbevakning finns i 40 §.

35 §

Ledning vid samverkan

En sakkunnig inom miljöskyddet ska kallas till den ledningsgrupp som inrättas för räddningsverksamheten vid oljeskador och kemikalieolyckor eller ges tillfälle att bli hörd. En sakkunnig inom miljöskyddet ska vid behov höras också annars.

36 §

Räddningsmyndighetens befogenheter

De befogenheter som avses i 1 mom. kan också utövas vid en uppenbart överhängande olycka, om det är nödvändigt.

36 b §

Åtgärder som gäller ett fartyg och dess last

Om ett fartyg på finskt territorialvatten eller inom Finlands ekonomiska zon sjunker, stöter på grund, blir part i en sammanstötning, springer läck, får maskinfel eller annars råkar i en situation där risken för läckage av olja eller något annat skadligt ämne är uppenbar, kan Gränsbevakningsväsendet bestämma att det ska vidtas sådana räddningsåtgärder eller andra åtgärder i fråga om fartyget eller dess last som det anser nödvändiga för att förebygga eller begränsa föroreningen av vattnet. Innan åtgärder vidtas ska Gränsbevakningsväsendet diskutera läget med Transport- och kommunikationsverket samt höra den behöriga miljömyndigheten, om inte situationens brådskande natur kräver något annat. Gränsbevakningsväsendet ska dessutom diskutera med fartygets ägare, med det bärgningsbolag som mottagit bärgningsuppdraget och med representanter för försäkringsgivarna, om det kan ske utan onödigt dröjsmål. I fråga om ett fartyg som har blivit ett vrak tillämpas 11 a kap. i sjölagen (674/1994).

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

37 §

Skyldighet att delta i räddningsverksamhet

Vid olyckor och tillbud har räddningsledaren allmän bestämmanderätt också över andra brandkårar än avtalsbrandkårar. En industribrandkår eller annan anstaltsbrandkår får dock anlitas bara om anstaltens säkerhet därigenom inte äventyras.

45 §

Bistånd mellan räddningsverken

Räddningsverket ska vid behov bistå ett annat räddningsverk vid räddningsverksamhet och i samarbete göra upp behövliga samarbetsplaner för räddningsverken om biståndsberedskap och om begäran om och lämnande av bistånd. Räddningsverken ska vara beredda att i räddningsverksamhet bistå varandra inom samarbetsområdet och att vid behov också bistå ett räddningsverk som hör till ett annat samarbetsområde för räddningsverksamheten. Räddningsverkens samarbetsplaner ska beaktas när i 33 § avsedda larmanvisningar görs upp.

47 §

Planer för räddningsverksamheten

Räddningsverken ska i samverkan och under ledning av de räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten göra upp planer för den ledning av räddningsverksamheten och det lämnande av bistånd som behövs inom samarbetsområdet för räddningsverksamheten.

De planer som gäller ledningen av och samverkan inom räddningsväsendet på riksnivå ska göras upp under ledning av inrikesministeriet och i samarbete med räddningsverken.

53 §

Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårar och andra motsvarande sammanslutningar

För rökdykare och andra personer som utför motsvarande tungt arbete ska det, när de hör till avtalsbrandkårar och andra sammanslutningar som ingått avtal, ordnas sådana hälsoundersökningar som motsvarar de undersökningar som föreskrivs i 12 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) och som uppgifterna förutsätter och som är avsedda att förebygga och bekämpa hälsorisker och sanitära olägenheter som följer av arbete som hör till räddningsverksamheten och av arbetsförhållandena samt att skydda och främja personernas säkerhet, arbetsförmåga och hälsa

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

samt andra förebyggande tjänster till den del dessa personer inte har rätt till företagshälsovård enligt lagen om företagshälsovård på grund av anställningsförhållande.

I fråga om ordnande av de tjänster som avses i 1 mom. ska överenskommas i det avtal som avses i 2 a § 2 mom. 6 punkten.

54 §

Arbetarskydd för dem som hör till avtalsbrandkårer och för frivillig personal

På arbetarskyddet för den som hör till en avtalsbrandkår och som deltar i räddningsverksamhet tillämpas arbetarskyddslagen (738/2002).

57 §

Behörighetsvillkor för räddningsväsendets personal

De examensfordringar som avses i 1 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer finns i lagen om Räddningsinstitutet

63 §

Behörighet för sotare

De examensfordringar som avses i 1 mom. uppfylls också av en person som har ett beslut enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer om en motsvarande behörighet som grundar sig på bevis på formella kvalifikationer och som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer finns i lagen om Räddningsinstitutet.

81 §

Föreläggande att avhjälpa brister och avbrytande av verksamheten

Välfärdsområdets räddningsmyndighet ska ingripa i sådana brister i fråga om uppfyllandet av förpliktelser enligt denna lag som den konstaterar i samband med fullgörandet av sin tillsynsuppgift. Om en brist inte kan avhjälpas genast, ska räddningsmyndigheten bestämma att de ska avhjälpas och utsätta en frist för avhjälpan.

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

81 a §

Inspektion medan ett byggprojekt pågår

Välfärdsområdets räddningsmyndighet kan förrätta inspektion av ett byggnadsobjekt medan byggprojektet pågår, om byggnadstillsynsmyndigheten och räddningsmyndigheten bedömer att inspektionen är nödvändig för tillsynen över att tillståndsbestämmelser, planer eller bestämmelser som gäller byggande iakttas.

Räddningsmyndigheten utarbetar ett skriftligt utlåtande om inspektionen till byggnadstillsynsmyndigheten, som utifrån utlåtandet kan vidta behövliga åtgärder enligt markanvändnings- och bygglagen. Utlåtandet delges den som påbörjar ett byggprojekt och vid behov andra parter.

89 §

Rätt att få uppgifter för räddningsverksamhet och tillsynsuppgifter

I detta syfte har räddningsmyndigheten, både för att sköta tillsynsuppgifter och för att planera och fullgöra räddningsverksamheten, rätt att

3) få uppgifter om tillsynsobjekt ur Säkerhets- och kemikalieverkets register,

10) få uppgifter som avses i 90 § 3 punkten,

11) ur nödcentraldatasystemet få objektinformation, lokaliseringssuppgifter och geografisk information om till nödcentralen kopplade brandlarmanläggningar och automatiska släckanläggningar samt information om testverksamhet och felsituationer, som avses i 17 § 8 punkten i lagen om nödcentralverksamhet.

93 §

Övervakningsregister

För tillsynsuppgiften enligt 78 § i anknytning till säkerheten i byggnader och andra objekt och för inspektion av beredskapen enligt 84 § för räddningsverket ett övervakningsregister. I registret får föras in uppgifter enligt 8, 15, 16, 19, 21, 42, 62 och 90 § som fåtts för tillsyn. I registret får dessutom föras in uppgifter som avses i 89 § med undantag av uppgifter som avses i 89 § 3 mom. 1 punkten samt uppgift om det yrke som avses i 89 § 2 mom. 2 punkten underpunkt e. I övervakningsregistret får också föras in uppgifter enligt 80 § 4 mom. som antecknats i det protokoll som ska föras vid brandsyn och sådana uppgifter om beredskapsarrangemang som fåtts vid inspektion av beredskapen enligt 84 §. I övervakningsregistret får föras in externa räddningsplaner som avses i 48 §, de utlåtanden som avses i 81 a §, uppgifter som lämnats till räddningsmyndigheten i enlighet med 13 § i lagen om anordningar inom räddningsväsendet och anmälningar till räddningsmyndigheterna och av dem beviljade tillstånd som gäller tillsynsobjekt samt uppgifter om inspek-

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

tioner av tillsynsobjekten enligt lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

94 §

Personregister över dem som deltar i räddningsverksamhet med stöd av avtal

Räddningsverket får för att säkerställa aktionsberedskapen inom räddningsverksamheten och planera användningen av räddningsväsendets resurser föra ett personregister över personer som deltar i räddningsverksamhet och som hör till avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal. I registret får föras in namn, födelsedatum, personbeteckning, utbildning inom räddningsbranschen, adress och annan kontaktinformation.

95 §

Ansvar för räddningsväsendets kostnader

Bestämmelser om finansieringen av kostnaderna för det räddningsväsende som ingår i välfärdsområdenas organiseringsansvar finns i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021).

97 §

Statens deltagande i upprätthållandet av beredskapen

Staten kan delta i upprätthållandet av räddningsväsendets och det internationella räddningsväsendets beredskap samt beredskapen under undantagsförhållanden genom att skaffa specialmateriel eller finansiera bestämd verksamhet, om det av någon särskild anledning är ändamålsenligt att materielen skaffas eller verksamheten finansieras med statens medel.

Sådan i 1 mom. avsedd materiel som lämpar sig för det internationella räddningsväsendet kan överlåtas i välfärdsområdenas besittning och för deras användning, om den materiel som överlåts placeras och förvaras så att den utan dröjsmål kan användas för lämnande av i 38 § avsett bistånd till utlandet vid räddningsinsatser

98 §

Ersättning för bistånd vid räddningsverksamhet

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller också i situationer där en begäran om bistånd grundar sig på en samarbetsplan eller på ett förordnande av räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten.

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

104 §

Ändringssökande

Omprövning av en statlig myndighets beslut enligt 58 §, 96 § 1 mom. och 102 § får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 2 a § 1 mom., 27 § 4 mom. och 95 § 2 mom. träder dock i kraft den 1 april 2023.

Skyldigheten enligt 17 § i denna lag för ägare av en byggnad att skaffa brandvarnare och hålla dem i funktionsdugligt skick träder i kraft två år efter ikraftträdandet av lagen.

De planer för räddningsverksamheten som avses i 47 § 2 och 3 mom. i denna lag ska uppdateras och vid behov förnyas inom ett år från ikraftträdandet av lagen.

Den som enligt författningar som gällde vid ikraftträdandet av denna lag har varit behörig att sköta uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § i den lag som ändras är fortfarande behörig att sköta dessa uppgifter efter ikraftträdandet av denna lag.

Den som före ikraftträdandet av denna lag har fått ett villkorligt beslut av Utbildningsstyrelsen om erkännande av yrkeskvalifikationer för uppgifterna i fråga och senast den 31 december 2025 får ett slutligt beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer är behörig att sköta uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § i den lag som ändras.

— — — — —

Lag

om ändring av lagen om Räddningsinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) en ny 2 a § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 a §

Erkännande av yrkeskvalifikationer som förvärvats i någon annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Räddningsinstitutet ska i de fall som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) i fråga om yrkeskvalifikationer som förvärvats i någon

Riksdagens svar RSv 317/2022 rd

annan stat inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, fatta beslut om den rätt att vara verksam i sådana uppgifter som avses i 57 § 1 mom. och 63 § i räddningslagen och i 8 § 2 mom. i lagen om nödcentralverksamhet (692/2010) med iakttagande av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Beslut av Utbildningsstyrelsen om erkännande av yrkeskvalifikationer som utfärdats före ikraftträdandet av denna lag ska gälla även efter ikraftträdandet.

Om Utbildningsstyrelsen kräver kompensationsåtgärder av sökanden, ska sökanden vidta åtgärderna och få ett slutligt beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer senast den 31 december 2025. Utbildningsstyrelsen fattar det slutliga beslutet i ärendet.

Helsingfors 27.2.2023

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare